

UTVRĐIVANJE MJERA ZA PROIZVODNJU RANE RAJČICE

U V O D

Pojedina klimatska područja naših krajeva vrlo su prikladna za uzgoj rane rajčice. Zbog toga što nismo utvrdili potrebne mjere za razradu proizvodnog procesa rane rajčice i što nismo ispitali mogućnost proizvodnje rane rajčice u pojedinim područjima naša tržišta nisu dovoljno snabdjevena plodovima rajčice u junu i julu. Cijena plodova u to vrijeme razmjerno je visoka i nepristupačna mnogima za kupnju.

Vani u svijetu (Italija, Bugarska) za ranu proizvodnju rajčice razrađene su specijalne agrotehničke mjere. Zato je bilo potrebno, da se za naša područja ispituju optimalne mjere za proizvodnju rane rajčice, da bi zrioba plodova započela početkom juna i da glavno vrijeme sazrijevanja bude u vremenskom razdoblju od početka juna do sredine jula.

Podaci strane literature s jedne strane, kao i rezultati naših ispitivanja (1957-1959) s druge strane, ukazali su nam, da se može postići ranije sazrijevanje i veći prihod kod uzgoja rane rajčice, ako se primijene određene mjere, koje utječu na povećavanje ranije zriobe i rodnosti. Zbog toga smo odlučili, da na osnovu rezultata naših ranijih ispitivanja, napose ispitivanja iz 1958. i 1959., utvrdimo potrebne mjere za razradu proizvodnog procesa rane rajčice u dva različita klimatska područja i to primorski i sjeverni kontinentalni.

Metodika provedbe

Cilj ispitivanja bio je, da se utvrdi nov način uzgoja presadnica i to specijalno utjecaj niskih temperatura u ranom stadiju razvoja rajčice u svrhu povećavanja otpornosti protiv hladnoće. U uslovima rane proizvodnje rajčice vani na otvorenom polju važno je da su presadnice otporne prema hladnoći. Nadalje se želilo utvrditi utjecaj punog osvjetljenja zajedno sa uzgojem kod nižih temperatura poslije nicanja, a u vezi s tim ranija cvatnja i zrioba. Uz ove mjere ispitivalo se je povećavanje ranozrelosti kao posljedica pikiranja presadnica u zemljane lonce isprešane iz zrelog prhlog gnoja i vrtne zemlje. I ova mjera tj. pikiranje u prešane zemljane lonce uslovljuje raniju sadnju i sazrijevanje plodova.

Od drugih agrotehničkih mjera utvrđivale su se nadalje mjere, koje treba primijenjivati u uzgoju poslije rasadivanja u polju, a to su:

— Uzgoj na jedan izboj i prikraćivanje (dekaptiranje) vrhova nakon četvrte etaže kod heterotične sorte Br. 10 × Bizon. Kod uzgoja zagrebačke niske rane rajčice primijenjeno je rano pinciranje i uzgoj na dvije stabljike.

— Za dobivanje ranozrelosti i rodnosti primijenjene su ove već ranije utvrđene mjere, a što se tiče gnojidbe treba dati 400 q/ha stajskog gnoja kao osnovna gnojidba, zatim 600 kg/ha superfosfata, koji se unosi u tlo zimskom brazdom, 400 kg/ha kalijeve soli, koja se unosi proljetnom obradom i 400 kg/ha amonijske salitre s kojom se prihranjiva dva do tri puta i to prvi puta u cvatnji treće etaže, drugi puta poslije cvatnje četvrte etaže.

— Sadnja na razmak 80 × 40 cm za obadvije sorte.

Zasadili smo tri pokusa kod kojih smo primijenili ove agrotehničke zahvate. Dva pokusa smo zasadili na pokusnom polju u Botincu, a jedan na Poljoprivrednom dobru Valtura u Istri. U Botincu smo ispitivali proiz-

vodnju rane rajčice u kljاليštima i proizvodnju rane rajčice vani na polju. U kljاليštima je bio zasaden orijentacioni pokus bez ponavljanja na površini od 92 m². Na polju Botincu i Valturi bili su posadeni komparativni pokusi sa četiri ponavljanja.

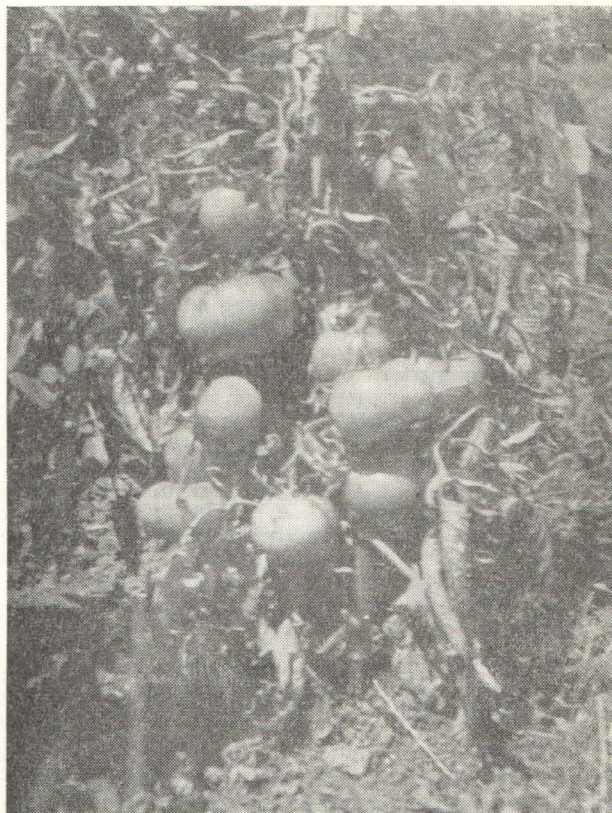
Za ispitivanje smo zasadili dvije rane perspektivne sorte i to heterotičnu Br. 10 × Bizon za uzgoj uz kolac, pinciranje i dekaptiranje vrhova i nisku zagrebačku ranu sortu (determinantnu) za uzgoj uz jedan red žice ili kratko kolje.

1. Uzgoj rane rajčice u kljاليštu

Postavljanjem orijentacionog pokusa u kljاليštu, željeli smo doznati u koje vrijeme možemo proizvoditi rane plodove i da li je ovaj način uzgoja rentabilan našem klimatskom području.

Sjetva je obavljena 5. II u topli staklenik, pikiranje 5. III u prešane zemljane lonce smještene u toplo kljاليšte, sadnja u kljاليšte 18. IV. Cvatnja prvih cvjetova bila je od 10. do 15. IV.

Obje sorte su bile uzgojene uz jedan red žice zbog čega smo sortu Br. 10 × Bizon dekaptirali iznad treće cvjetne grančice. Njega u kljاليštu bila je slijedeća: okopavanje tri puta, zalijevanje osam puta, prskanje protiv lisnih bolesti četiri puta.

Sorta: Zagrebačka niska rana
(Foto Dr. Vera Mikolčević)

Uzgoj uz jedan red žice »Zagr. niske rane rajčice.
(Foto Dr Vera Mikolčević)

2. Uzgoj rane rajčice na polju u Botincu

Sjeme je bilo zasijano u toplo klijalište 4. III i to 5 grama na 1,5 m² klijališne površine. Temperatura klijališta kretala se je u tlu oko 25°C, u zraku oko 20–22°C. U takvim uslovima sjeme je niklo za šest dana.

Kalenje mladih biljaka poslije sjetve provodilo se odmah poslije nicanja snižavanjem temperatura u klijalištu. Odmah poslije nicanja tj. kad je primijećeno da je trećina biljaka nikla snižavali smo zračenjem tj. otvaranjem prozora klijališta. Zajedno sa snižavanjem temperatura osiguravali smo jače sunčano osvjetljenje tako, što smo prozore ostavljali pred večer što duže nepokrivrene slamaricama (dok je sunca bilo), a ujutro otklanjali smo slamarice čim je sunce izašlo. Obilnim zračenjem podržavali smo temperature zraka u klijalištu oko 12–14°C. U to vrijeme noćne temperature u klijalištu bile su za 2–3° niže od dnevnih temperatura klijališta, tj. kretale su se oko 8–12°C. U danima kad je vanjska temperatura zraka bila 12–15°C klijališne prozore otkrivali smo oko podne na 2–3 sata. Od nicanja pa nadalje u toku dva tjedna (14 dana još poslije nicanja) podržavali smo ove niske temperature od 10–14°C po danu i 8–12°C po noći.

Kad su biljčice razvile kotiledonske listiće i kad smo primijetili početak rasta prvih pravih listića, tada smo izvršili pikiranje u što kraćem roku.

Pikiranje smo obavili u prešane zemljane lonce. Za ovo smo priredili mlačno klijalište. Na dnu klijališta stavili smo tanki sloj stajskog gnoja (10–15 cm), a po njemu tanki sloj zemlje od 5 cm, a zatim smo poslali izrađene zemljane lonce. U ovako priređeno klijalište sa složenim loncima da između njih nema praznine pikirali smo biljčice. Za vrijeme pikiranja i po-

slije podržavali smo temperaturu u klijalištu oko 18–20°C, da se biljke brže ukorijene.

Nakon pikiranja, kad su se biljke ukorijenile podržavali smo temperaturu u klijalištu oko 16–18° i puno osvjetljenje. Obilnim zračenjem regulirali smo rast, da biljke što bolje očvrstnu tj. da jačaju rastom u debljinu umjesto da previše produže rast u visinu. Cilj je bio, da se uzgoje biljke čvrste kratke stabljike zdravih listova. Obilnim zračenjem i punim dnevnim sunčanim osvjetljenjem biljke prolaze ranije svjetlosni stadij, postaju otpornije i čvršće zbog čega se bolje privikavaju uslovima vanjske sredine poslije sadnje. Za toplih dana klijališta smo jače zračili i prozore skidali. Vrlo malo smo zalijevali, Redovno se više ne zalijeva poslije iza kako su se presadnice nakon pikiranja ukorijenile ili se zalijeva malo, da se biljke ne posuše. Više smo održavali suhi režim kod uzgoja presadnica, a ne podržavanje optimalne vlažnosti tla.

Sadnja u polje obavljena je 14. V. Njega za vrijeme rasta sastojala se je u okopavanju tri puta, zalijevanju četiri puta, prskanju protiv lisnih bolesti tri puta.

3. Uzgoj rane rajčice na polju u Valturu

Sjetva je obavljena u polutoplo klijalište 10. II, pikiranje je bilo 12. III. Kalenje biljčica prije pikiranja i njega poslije pikiranja obavljeno je na isti način kao i u Botincu.

Sadnja u polje obavljena je sa zakašnjenjem tek 8. V, a planirana je bila 25. IV. Presadnice u loncima u to vrijeme bile su sve procvjetale, a 40% biljki imale su zametnute plodove i malo razvijene plodove.

Njega poslije sadnje bila je: okopavanje tri puta, zalijevanje četiri puta i prskanje protiv lisnih bolesti tri puta.

Het sorta: N 10 × Bizon
(Foto Dr Vera Mikolčević)

Diskusija

U tabeli 1 iznosimo rezultate priroda uzgoja rajčice u kljajalištu. Prva branja započela su sredinom juna (15. VI) i u tom mjesecu bilo je pet berbi. U julu smo brali rajčice sedam puta. Još je bilo interesantno branje početkom augusta (3. VIII), jer je u to vrijeme cijena plodova u augustu bila dosta visoka na tržištu. (40–50 din.). Kasnija branja u augustu nisu bila interesantna, jer su cijene plodova bile niske zbog toga, što su plodovi bili sitniji i slabije kvalitete kao plodovi posljednjih berbi. U julu je ukupno bilo proizvedeno po berbama vrlo malo, najviše 0,269 kg po m², u julu zrioba se je je vrlo brzo pojačavala. Najjače berbe bile su od 9. VII do 19. VII.

Iz prikazanih podataka u tabeli se vidi, kako je postepeno tekla zrioba. Do 3. VII ubrano je 0,958 kg po m² ili 12,03% od ukupnog priroda sorte Br 10 × Bizon, do 23. VII ubrano je 6,140 kg po m², a do 3. VIII 7,020 kg po m². U to vrijeme još uvijek smo prodavali plodove po 50 din. (grosistička cijena u ovoj godini). Prirod po biljci do 3. VIII nije postignut veći od 1,750 kilograma.

Pokusno dobro — Botinec

Uzgoj u kljajalištu

Tabela 1

Sorte: N-10×Bizon

Datum branja	Prirod na 1 m ²		Prirod po 1 biljci		
	Po berbama kg	u %	Ukupno do: kg	u %	
15. VI	0,063	0,79	0,063	0,79	0,0157
18. VI	0,080	1,01	0,143	1,80	0,0357
20. VI	0,065	0,81	0,208	2,61	0,0520
22. VI	0,107	1,34	0,315	3,95	0,0787
27. VI	0,269	3,38	0,584	7,33	0,1460
3. VII	0,374	4,70	0,958	12,03	0,2395
6. VII	0,372	4,67	1,330	16,70	0,4425
9. VII	0,630	7,90	1,960	24,60	0,4900
13. VII	0,800	10,02	2,760	34,62	0,6900
16. VII	0,880	11,04	3,640	45,66	0,9100
19. VII	2,160	27,25	5,800	72,91	1,4500
23. VII	0,340	4,27	6,140	77,18	1,5350
3. VIII	0,880	11,02	7,020	88,20	1,7550
18. VIII	0,940	11,80	7,960	100,00	1,9990
	7,960	100,00			

Sorte: Zagrebačka niska rana

15. VI	0,052	0,67	0,052	0,67	0,0130
18. VI	0,018	0,23	0,070	0,90	0,0175
20. VI	0,013	0,17	0,083	1,07	0,0207
22. VI	0,057	0,73	0,140	1,80	0,0350
27. VI	0,128	1,65	0,268	3,45	0,0670
3. VII	0,200	2,58	0,468	6,03	0,1270
6. VII	0,197	2,54	0,665	8,57	0,1662
9. VII	0,602	7,75	1,267	16,32	0,3167
13. VII	1,643	21,10	2,910	37,42	0,7250
16. VII	1,330	17,15	4,240	54,57	1,0600
19. VII	1,590	20,45	5,830	75,02	1,4575
23. VII	0,900	11,60	6,730	86,62	1,6825
3. VIII	0,890	11,45	7,620	98,07	1,9050
18. VIII	0,150	1,93	7,770	100,00	1,9425
	7,770	100,00			

Pokusno dobro — Botinec

Uzgoj na polju

Tabela 2

Sorte: N-10×Bizon

Datum branja	Ukupan prirod q/ha				Ukupno kg po biljci
	po svakoj berbi		Ukupno do		
	q/ha	u %	q/ha	u %	
9. VII	9,80	2,27	9,80	2,27	0,034
22. VII	76,20	17,65	86,00	19,92	0,302
25. VII	24,10	5,60	110,10	25,52	0,385
29. VII	53,40	12,37	163,50	37,89	0,572
2. VIII	47,62	11,05	211,12	48,94	0,736
8. VIII	99,98	23,21	311,10	72,15	1,089
17. VIII	76,80	17,85	387,90	90,00	1,355
22. VIII	43,10	10,00	431,00	100,00	1,509
	431,00	100,00	431,00+27,24	1,509+0,06	

Sorte: Zagrebačke niske rane

9. VII	2,50	0,54	2,50	0,54	0,0087
22. VII	76,00	16,25	78,50	16,79	0,276
25. VII	22,50	4,80	101,00	21,59	0,353
29. VII	79,30	17,04	180,30	38,63	0,631
2. VIII	32,70	7,00	213,00	45,63	0,744
8. VIII	105,30	22,63	318,30	68,26	1,112
17. VIII	48,70	10,40	367,00	78,66	1,282
22. VIII	99,60	21,34	466,60	100,00	1,632
	466,60	100,00	466,60+20,53	1,632+0,07	

Pokusno dobro — Valtura — Istra

Uzgoj na polju

Tabela 3

Sorta: N-10×Bizon

Datum branja	Ukupan prirod q/ha				Ukupno kg po biljci
	po svakoj berbi		ukup. do odr. dat.		
	q/ha	u %	q/ha	u %	
20. VI	2,31	0,42	2,31	0,42	0,007
25. VI	6,51	1,32	8,82	1,74	0,028
30. VI	13,58	2,38	22,40	4,12	0,072
3. VII	16,25	1,96	38,65	6,08	0,124
6. VII	16,10	3,68	54,75	9,76	0,175
9. VII	26,25	4,55	81,00	14,31	0,259
11. VII	25,50	4,45	106,50	18,76	0,341
13. VII	58,05	10,15	164,55	28,91	0,527
16. VII	57,20	10,18	221,75	39,09	0,710
18. VII	72,45	12,43	292,20	51,52	0,940
21. VII	56,15	9,70	350,35	61,22	1,120
23. VII	71,80	12,50	422,15	73,72	1,350
25. VII	27,00	4,48	449,15	78,20	1,440
28. VII	45,95	8,10	495,10	86,30	1,580
1. VIII	39,40	6,75	534,50	93,05	1,700
9. VIII	33,65	6,12	568,15	99,17	1,810
19. VIII	3,35	0,83	571,50	100,00	1,830
			571,50+1,01	1,830+0,09	

Uzgoj na polju

Tabela 4

Sorta: Zagrebačka niska rana

Datum branja	Ukupan prirod q/ha				Ukupno prirod po biljci
	po svakoj berbi		ukupno do roka		
	q/ha	u %	q/ha	u %	
25. VI	0,94	0,18	0,94	0,18	0,003
30. VI	2,18	0,42	3,12	0,60	0,010
3. VII	5,63	1,75	8,75	2,35	0,028
6. VII	14,65	2,80	23,40	5,15	0,076
9. VII	21,60	4,13	45,00	9,28	0,145
11. VII	24,45	4,65	69,45	13,93	0,224
13. VII	40,55	7,77	110,00	27,70	0,356
16. VII	67,45	13,00	177,45	34,70	0,574
18. VII	40,40	7,65	217,85	42,35	0,745
21. VII	49,49	28,05	367,34	70,40	1,189
23. VII	53,81	10,32	421,15	80,72	1,360
28. VII	28,00	5,26	449,15	85,98	1,450
1. VIII	20,90	4,18	470,05	90,16	1,520
9. VIII	52,35	9,84	522,40	100,00	1,690

Tabela 5.
UKUPAN PRIROD q/ha I UKUPAN PRIROD PO 1
BILJCI U KG

Datum branja	BOTINEC		VALTURA		q/ha	kg/bilj.
	Uzg. na kljalištu	Vani na polju	Vani na polju			
	q/ha	kg/bilj.	q/ha	kg/bilj.	q/ha	kg/bilj.
N 10×Bizon						
3. VII	95,80	0,2395	—	—	38,65	0,124
9. VII	196,00	0,4900	9,80	0,034	81,00	0,259
22. VII			86,00	0,302		
23. VII	614,00	1,5350			422,15	1,350
1. VIII					534,50	1,700
2. VIII			211,12	0,736		
3. VIII	702,00	1,7550				
Zagrebačke niske rane						
3. VII	46,80	0,1270	—	—	8,75	0,028
9. VII	126,70	0,3169	2,50	0,0087	45,00	0,145
22. VII			78,50	0,2760		
23. VII	673,00	1,6820			421,15	1,360
1. VIII					470,05	1,520
2. VIII			213,00	0,7440		
3. VIII	762,00	1,9950				

Sorta zagrebačka niska rana zaostaje u ranozrelosti za sortom Br. 10×Bizon u berbama u junu pa sve do sredine jula. Na dan branja 13. VII izjednačuju se u prirodu ove dvije rane sorte. Br. 10×Bizon daje do tog roka 2,76 kg po m² ili 34,62% od ukupnog priroda. Zagrebačka niska rana postigla je prirod od 2,910 kg po m² ili 37,42% od ukupnog priroda. Do 3. VIII zagrebačka niska rana (1,905 kg) malo premašuje sortu Br. 10×Bizon (1,755 kg) po ukupnom prirodu po biljci. Za uzgoj u kljalištu heterotična sorta se je pokazala boljom jer je ranozrelija.

U tabeli 2 prikazani su podaci priroda pokusa rane rajčice uzgojene vani na polju u Botincu.

Prva branja rane rajčice na polju započela su 9. VIII. U prve četiri berbe mjeseca jula ubrano je svega 37,8% i 38,6% od ukupnog priroda ovih dviju sorti. Do

2. VIII ubrano je 211,0 q/ha od Br.×Bizon i 213,000 q/ha od zagrebačke niske rane, ili 0,737 kg (Br. 10×Bizon) i 0,7444 kg (zagrebačka niska rana) po 1 biljci. Većih razlika u ukupnoj ranozrelosti među ovim sortama nema. Br. 10×Bizon zrije ranije, ali do kraja jula i početka augusta zagrebačka rana je dostiže.

U tabeli 3 i 4 prikazani su rezultati komparativnog pokusa na P. D. Valtura. Vidimo da su prva branja bila već 20. VI i da je do konca jula ubrano 22,40 q/ha ili 0,0720 kg po biljci. U početku jula imamo jače berbe i to 3. VII 16,25 q/ha, glavna zrioba bila je između 9. i 23. VII. Najjače berbe Br. 10×Bizon bile su 13. VII (58,0 q/ha), 16. VII (57,2 q/ha), 18. VII (57,5 q/ha), 21. VII (56,15 q/ha) i 23. VII (71,8 q/ha). Ukupno je do 11. VII proizvedeno 106 q/ha, a do 23. VII 422 q/ha.

Sorta zagrebačka niska rana zaostala je više u ranozrelosti, a manje u rodnosti za sortom Br. 10×Bizon. Razlog jačeg zaostajanja u rodnosti zagrebačke niske rane za sortom Br. 10×Bizon u pokusu na Valturi je u tome, što je ona bila nepravilno pincirana tj. izvršeno je nepotrebno dekaptiranje, jer je to sorta determinantnog rasta.

Pogledamo li tabelu 5 u kojoj su sumarno prikazani podaci ukupnih priroda u q/ha i kg po biljci u uzgoju u Botincu i Valturi tj. u umjereno kontinentalnom području i primorskoj klimi u Istri vidimo slijedeće:

Rani prirodni rajčice proizvedeni u kljalištu u Botincu u junu i početkom jula (do 3. VII i 9. VII) dva puta su veći od priroda vani na polju u Valturi. Proizvodnja ranih plodova u Valturi u to vrijeme je ipak značajna. Do 22. i 23. VII proizvedeno je u kljalištu 614,0 q/ha, a vani na polju u Valturi 422,15 q/ha, dok je vani u Botincu na polju proizvedeno samo 89,0 q/ha.

Do konca jula i početka augusta (1. i 3. VIII) proizvedeno je u kljalištu 702,0 q/ha, na Valturi 534,5 q/ha, a u Botincu samo 211,12 q/ha plodova sorte Br. 10 x Bizon.

Vidimo da proizvodnja ranih plodova rajčice na polju u Botincu znatno zaostaje za proizvodnjom u Valturi. Boljom primjenom utvrđenih agrotehničkih mjera i ranijom sadnjom proizvodnja rane rajčice vani na polju u Valturi može se još i povećati. P. D. Valtura ima otvoren položaj i udaljena je od mora 7 km. U zaštićenim položajima Istre duž mora vjerojatno bi se mogla postići ranija zrioba skoro isto takva kao u uslovima kljališne proizvodnje kod nas u umjereno kontinentalnom području.

Što se tiče sjetve ovih dviju sorti može se reći slijedeće: Br. 10 x Bizon je ranozrelija od zagrebačke niske rane, ima bolju i opravdanu perspektivu jer je kvalitetnija. Plodovi su joj vrlo dobri za transport i dobrog su okusa. Ova sorta otpornija je protiv lisnih bolesti i u lošijim prilikama nije jače osjetljiva na osipavanje cvjetova.

Zagrebačka niska rana ima isto tako perspektivu proširenja pogotovo tako dugo, dok se u jačoj mjeri ne proširi u naše krajeve Br. 10 x Bizon. Ona je prikladna za proizvodnju tamo gdje se teže nabavlja kolje za prikolčavanje i gdje tržišta jače reaguju na krupnoću plodova. Prosječna težina plodova ranih berbi ove sorte kreće se od 85 do 95 grama, glavnih zrioba 105 do 110 grama, a kasnije zrioba od 85 do 100 grama, dok je prosječna težina plodova Br. 10 x Bizon 48 do 55 grama.

Jačom propagandom treba heterotičnu sortu Br. 10 x Bizon sve više proširivati za uzgoj u svim područjima. Treba potrošače priviknuti da je dobra i za ukuhavanje, jer sadrži visoki postotak suhe stvari, ima lijepu boju soka a što je najvažnije randman ukuhanog soka od 100 kg zrelih plodova ne zaostaje za randmanom sorata koje imaju krupne plodove. O tom ćemo naknadno pisati.

PODACI O EKONOMIČNOSTI UZGOJA

Ekonomski podaci	Botinec		Valtura
	Uzgoj u klijalištu Din	Uzgoj na polju Din	Uzgoj na polju Din
Materijalni troškovi po ha	2,814.940	814.940	987.490
Plaće i doprinosi	316.360	316.360	340.610
Amortizacija i indirektni troškovi	60.000	60.000	70.000
Ukupni troškovi proizvodnje	3,191.300	1,191.300	1,399.100
Prirod q/ha	777	431	571
Ostvarena cijena 1 kg	25-120	25-30	20-120
Dohodak po ha	3,195.000	1,508.500	2,284.000
P. C. K. 1 kg	41,0	27,7	24,4
Rentabilitet proizvodnje u %	-	26,6	63,4

EKONOMIČNOST UZGOJA

U Tabeli 6 donosimo kratki izvod iz ekonomske analize proizvodnje rane rajčice u klijalištu i vani na polju.

U uslovima klijališne proizvodnje u Botincu nije se postigao rentabilitet ali smo proizveli sedam vagona zrelih plodova po cijeni koštanja od 41 Din po kg. Uzgoj rajčice u klijališnoj proizvodnji u našim sjevernim područjima može se preporučiti za proizvodnju u manjem opsegu za tržišta a više za opskrbu bolnica, sanatorija i lječilišta gdje je potrebno imati svježih plodove.

Uzgoj vani na polju u sjevernim područjima vidi se da može biti rentabilan. U ovoj godini postignut je rentabilitet proizvodnje u postotku 26,6 (Botinec) a puna cijena koštanja 27,7 Din po kg.

Kod uzgoja rajčice na Valturi postignut je rentabilitet 63,4%, a puna cijena koštanja po 1 kg 24,4 Din. Ovo poljoprivredno dobro bilo je napustilo proizvodnju rane i kasne rajčice kao nerentabilne kulture. Sada je veoma zainteresirano za proizvodnju rane rajčice, jer je postiglo zadovoljavajući rentabilitet tj. 884.900 Din čiste dobiti po 1 ha.

Dobiveni rezultati na Poljoprivrednom dobru Valtura ukazuju, da se mogu povećati i ranozrelost i rodnost i da se prema tome može još smanjiti puna cijena koštanja, jer nisu bili potpuno iskorišteni prirodni kapaciteti niti primijenjene u cijelosti organizacijske metode. U tom pogledu znatne su i rezerve.

Uzgoj uz kolac sa prikraćivanjem vrhova iznad četvrte cvjetne grane, het sorte N⁰ x Bizon
(Foto Dr Vera Mikolčević)

ZAKLJUČCI

Utvrđene agrotehničke mjere u proizvodnji rane rajčice pokazuju, da se može znatno povećati ranozrelost i prirod i na taj način osigurati potrebnu količinu ranih plodova za tržište. Za ranu proizvodnju treba primijeniti slijedeće:

1. nabaviti sjeme rane heterotične sorte Br. 10 x Bizon ili zagrebačke niske rane;
2. izvršiti ranu sjetvu 70 do 80 dana prije sadnje vani, poslije nicanja primijeniti kalenje presadnica do stadija razvoja prvih pravih listova;
3. pikirati u prešane lonce od zemlje i gnoja promjera 10 cm;
4. redovnim pinciranjem uzgajati Br. 10 x Bizon na jedan izvoj i izvršiti dekaptiranje nakon četvrte etaže, u izvjesnim prilikama nakon treće etaže zbog povećavanja zriobe. Zagrebačku nisku ranu pincirati samo dva do tri puta i to u ranom stadiju i ostaviti da se razviju dvije glavne grane;
5. Osnovna gnojidba 400 q/ha stajskog gnoja, 600 kg/ha superfosfata i 400 kg/ha kalijeve soli. Kod sadnje ponovno gnojiti u jamice sa 300 kg/ha superfosfata;

6. sadnja na razmak 75 x 50 cm ili 80 x 40 cm;
 7. prihranjivanje sa lako topivim dušičnim gnojivom u količini od 300 do 500 kg. Prvo prihranjivanje u cvatnji treće etaže, drugo u cvatnji četvrte etaže, a treće po potrebi u zriobi druge i treće etaže plodova.
 8. ostale agrotehničke mjere provoditi pravovremeno kao što su: okopavanje, zalijevanje i preventivno prskanje protiv lisnih bolesti.
- Ovim mjerama možemo proizvesti u sjevernim područjima u klijalištima do kraja jula oko 7 vagona rajčica, a vani na polju oko 2 vagona rajčica. Na području primorske Istre može se proizvesti oko 5 vagona rane rajčice.

LITERATURA

- Daskalov H.: Na borba za ispljenje na plana za ranno proizvodstvo na domate prez 1958 g. Sofia.
- Dimitrov G.: Polivane na rannite domati, gradinarstvo, 3/1959, Sofia.
- Mikolčević V.: Faktori ranije zriobe rajčice, Agr. glasnik br. 4/1954.
- Mikolčević V.: Studija o proizvodnom pokusu sa rajčicom na P. D. Vinkovci, 1958.
- Mikolčević V.: Ispitivanja vegetacijskog prostora kod uzgoja rane rajčice (rukopis 1959).
- Mikolčević V.: Ispitivanja načina uzgoja presadnica (rok sjetve i pikiranja) na povećanje ranozrelosti (rukopis 1959.).
- Murtazov T.: Podobrjavanje razasadoproizvodstvo pri rannite domati, Gradinarstvo 1/1959, Sofia.
- Murtazov T.: Prekršvane na rannite domati, Gradinarstvo, 4/1959, Sofia.